

Aan:
Onafhankelijke commissie Chroom-6 NS
De heer drs L.H.M. Kohsiek
Voorzitter

Datum 16 november 2022
Ons kenmerk WK.2022.013
Onderwerp Advies Onafhankelijke commissie Chroom-6 NS

Geachte heer Kohsiek, geachte Commissie,

Op 1 december 2015 is de Onafhankelijke Commissie Chroom-6 NS (de Commissie) van start gegaan. Recent is het RIVM-onderzoek afgerond en hebben we als NS een regeling ingesteld voor onze (oud-)collega's. Voordat ik in ga op uw belangrijke bijdrage wil ik me allereerst richten tot onze (oud-)collega's.

De onderzoeksresultaten van het RIVM liegen er niet om: NS beschermde collega's onvoldoende tegen blootstelling aan chroom-6. Namens de Raad van Bestuur van NS bied ik alle collega's en oud-collega's die ziek zijn geworden of zich daar zorgen over maken mijn verontschuldiging aan voor de manier waarop toen is gewerkt. Voor hen zijn de resultaten verdrietig. Voor een maatschappelijke organisatie als NS zijn de resultaten uitermate pijnlijk. Als erkenning heeft NS - met steun van de vakbonden - een regeling opgesteld voor gedupeerden. Voor mij maken de resultaten van het RIVM-onderzoek duidelijk dat de veiligheid van collega's altijd onze volle aandacht moet blijven krijgen.

Werkzaamheden commissie chroom-6 bij NS

Ik wil graag namens de Raad van Bestuur van NS de Commissie hartelijk bedanken voor de adviezen en de deskundige en betrokken inbreng en adviezen gedurende het proces. NS neemt de adviezen van de Commissie onverkort over.

U heeft zich sinds 2015 gericht op twee taken:

- de opzet en uitvoering van het onderzoek naar de aanwezigheid van chroom-6 in verflagen en onderdelen van spoorvoertuigen en naar de blootstellingsrisico's voor medewerkers nu (op het moment van instelling van de commissie in 2015) en in het verleden,
- de gedane aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek, alsmede over eventueel vervolgonderzoek.

De Commissie heeft NS van deskundig en onafhankelijk advies voorzien over de maatregelen die NS heeft getroffen in relatie tot werken aan treinen of componenten van treinen die chroom-6 kunnen bevatten. Ook heeft de Commissie NS adviezen gegeven op basis van de uitkomsten van het RIVM-onderzoek.

Hieronder gaan we eerst in op de aanleiding en het verloop van het Programma Chroom-6, het onderzoek door het RIVM en hoe nu wordt gewerkt binnen NS met chroom-6. Vervolgens wordt in de bijlage aangegeven welke adviezen de Commissie aan NS heeft gedaan en op welke manier NS invulling geeft aan die adviezen.

Start programma chroom-6 bij NS

NS heeft na de berichtgeving over chroom-6 bij Defensie, in 2015 onderzocht of wij zelf verf met deze stof aanbrengen in onze werkplaatsen. Dat bleek niet het geval. Uit nader onderzoek bleek echter dat in oude verflagen van meerdere treinseries en ook in de coatings van sommige onderdelen wel chroom-6 voorkomt. Het bekend worden van de aanwezigheid van chroom-6 bij NS veroorzaakte bij (oud-)medewerkers ongerustheid. Dit was voor NS reden om in 2015 het Programma Chroom-6 te starten, gericht op onder andere het realiseren en waarborgen van een veilige werkomgeving ten aanzien van chroom-6. Het programma richt zich op de werkomstandigheden in het heden en het verleden.

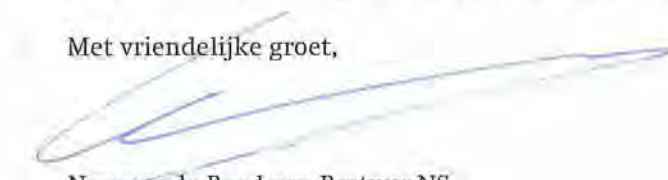
Het RIVM-onderzoek

Voor NS was en is het belangrijk om (oud-)collega's te informeren over mogelijke gezondheidsrisico's ten gevolge van blootstelling aan chroom-6 in het verleden. NS heeft het RIVM gevraagd om een onafhankelijk onderzoek naar blootstelling aan chroom-6 bij NS te verrichten. Ten behoeve van het onderzoek heeft NS uit haar archieven zoveel mogelijk relevante documenten verzameld, waarbij ook is getracht om informatie van reeds gesloten NS-locaties zoveel mogelijk te achterhalen. NS heeft het RIVM ruim 1.600 archiefdocumenten voor onderzoek ter beschikking gesteld. In 2018 is het RIVM het onderzoek naar chroom-6 bij NS gestart. In een eerste fase zijn de documenten geanalyseerd en in een tweede fase heeft het RIVM onder andere (oud-)medewerkers en leidinggevenden geïnterviewd. In totaal hebben 243 personen deelgenomen aan de interviews van het RIVM. In oude verflagen en op onderdelen van sommige treinen kan ook nu nog chroom-6 zitten. NS heeft extra onderzoek laten doen naar de manier waarop we in 2022 met chroom-6 werken. Dat onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Caesar Consult. Uit de resultaten blijkt dat blootstelling aan chroom-6 op dit moment verwaarloosbaar tot laag is. Collega's worden volgens de onderzoekers voldoende beschermd door de manier waarop we nu werken.

Tot slot

Het Programma Chroom-6 is een meerjarig en intensief programma geweest. Ik wil (oud-)collega's en derden danken voor hun medewerking aan het RIVM-onderzoek. Eveneens wil ik het RIVM bedanken voor de uitvoering van het onderzoek. We hopen (oud-)collega's met de ingestelde schaderegeling nu tegemoet te komen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Raad van Bestuur NS,
Wouter Koolmees

Bijlage

Conclusies onafhankelijke commissie

De Commissie noemt in haar schrijven een aantal conclusies en adviezen. NS neemt deze adviezen onverkort over. Hieronder wordt een nadere toelichting gegeven.

1. De commissie onderschrijft de bevindingen in het RIVM rapport dat:
 - Medewerkers bij NS/NedTrain gedurende de periode 1970 t/m 2020 gezondheidsrisico's hebben kunnen lopen als gevolg van blootstelling aan chroom-6;
 - Door het ontbreken van meetgegevens over de periode 1970 - 2014 de mate van blootstelling van medewerkers niet kon worden beoordeeld. Wel kon voor de verschillende functies op groepsniveau een kwalitatieve inschatting worden gemaakt in hoeverre blootstelling aan chroom-6 door inademing waarschijnlijk, mogelijk dan wel als onwaarschijnlijk is te beschouwen;
 - Tot na de eeuwwisseling de beschermende maatregelen tegen blootstelling aan chroom-6 ontoereikend waren, terwijl de NS leiding reeds vanaf begin jaren 70 van de vorige eeuw van de schadelijke werking van chroom-6 op de hoogte had kunnen zijn. Doordat bestaande regelgeving voor beroepsmatige blootstelling aan schadelijke stoffen in onvoldoende mate werd nageleefd, moet worden geconcludeerd dat NS/NedTrain daarmee lange tijd in onvoldoende mate haar zorgplicht is nagekomen.
 - Op individueel niveau de blootstelling door specifieke, werkgerelateerde en persoonsgebonden kenmerken, kan afwijken van die op groepsniveau. Een risico-inschatting per individuele medewerker - indien gewenst - vergt derhalve een aanvullende, deskundige beoordeling van werkgerelateerde omstandigheden (arbeidsanamnese) en persoonsgebonden kenmerken.
 - Met het doorvoeren van meer toezicht op de naleving van beschermende maatregelen en de invoering van structurele beheersmaatregelen, ook het aantal functies met mogelijke tot waarschijnlijke blootstelling aan chroom-6 na 2000 geleidelijk afnam. Vanaf 2015 viel van de onderzochte functies 30% in de categorie 'mogelijke blootstelling' en de overige in de categorie 'onwaarschijnlijke blootstelling'. Het RIVM heeft geconstateerd dat in deze periode nog steeds chroom-6-houdend materieel werd gereviseerd en onderhouden. Ook geoptimaliseerde beheersmaatregelen en gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen kunnen de blootstelling aan chroom-6 dan niet geheel voorkomen. Blootstelling dient echter, conform de wettelijke verplichting, wel te worden teruggebracht tot - zo ver mogelijk - onder de vigerende grenswaarde; een zodanig laag niveau van blootstelling dat het risico op gezondheidsschade hierbij als maatschappelijk aanvaardbaar wordt beschouwd.

Toelichting NS:

In oude verflagen en op onderdelen van sommige treinen kan ook nu nog chroom-6 zitten. NS heeft extra onderzoek laten doen naar de manier waarop we in 2022 met chroom-6 werken. Dat onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Caesar Consult. Uit de resultaten blijkt dat blootstelling aan chroom-6 op dit moment verwaarloosbaar tot laag is. Collega's worden volgens de onderzoekers voldoende beschermd door de manier waarop we nu werken.

Een nadere toelichting staat bij de hierna genoemde specifieke aanbevelingen.

2. De Commissie betreurt het dat door het ontbreken van meetgegevens de mate van blootstelling aan chroom-6 in het verleden niet meer kan worden achterhaald. De verwachting is dat nader onderzoek in enigerlei vorm hierin geen verbetering zal brengen. Echter, met de verkregen resultaten omtrent de mate van waarschijnlijkheid dat werknemers in de verschillende functiegroepen bij NS blootgesteld zijn geweest aan chroom-6 en rekening houdend met de periode van functie-uitoefening kan wel worden aangegeven of het waarschijnlijk, dan wel mogelijk is dat blootstelling bij NS de eerdergenoemde ziekten kan hebben veroorzaakt of nog zou kunnen veroorzaken.

Toelichting NS:

We betreuren het ontbreken van historische meetgegevens, waarmee we (oud-)medewerkers beter hadden kunnen informeren over de exacte blootstelling en daarmee gepaard gaande risico's. Op het moment dat NS in 2015 chroom-6 in verlagen van oude treinen ontdekte, heeft NS zo zorgvuldig mogelijk geprobeerd te achterhalen welke (oud-)medewerkers mogelijk risico's op blootstelling aan chroom-6 kunnen hebben gelopen. Na een brede inventarisatie heeft NS in 2015 (oud-)medewerkers geïnformeerd over dit mogelijke risico. Op basis van het onderzoek van het RIVM hopen we nu aan onze (oud-)collega's meer duidelijkheid en inzicht te kunnen geven.

Om zoveel mogelijk recht te doen aan collega's en oud-collega's die ziek zijn geworden hebben we de NS-regeling chroom-6 beschikbaar gesteld. Hieronder gaan we daar nader op in.

3. De uitkomsten van het onderzoek bieden naar het oordeel van de Commissie voldoende basis voor het opstellen van een tegemoetkomingsregeling ten behoeve van de betrokken (oud-)medewerkers, in lijn met de regeling zoals deze door Defensie ten behoeve van haar (oud-)medewerkers is en wordt gehanteerd (Staatscourant nr. 28073, 7 juni 2021). Belangrijk is dat de regeling tevens recht doet aan het leed dat betrokkenen door hun gezondheidsproblemen mogelijk als gevolg van blootstelling aan chroom-6 hebben ondervonden.

Toelichting NS:

Uit het RIVM-onderzoek blijkt dat (oud-)collega's kunnen zijn blootgesteld aan chroom-6. Sommige collega's zijn daar mogelijk ziek door geworden. NS wil zoveel mogelijk recht doen aan deze (oud-)collega's. Daarom is er een regeling beschikbaar waar zij gebruik van kunnen maken: de Regeling uitkering chroom-6 NS (de Regeling).

NS heeft het aanvragen van een uitkering op grond van de Regeling zo eenvoudig en laagdrempelig mogelijk willen maken. Conform de aanbeveling van de Onafhankelijke Commissie Chroom-6 NS is er bij het vaststellen van de Regeling gekeken naar soortgelijke regelingen, zoals die bij het Ministerie van Defensie zijn getroffen.

NS heeft daarnaast met de vakbonden FNV, VVMC en CNV overleg gevoerd over de regeling die NS openstelt. Hun suggesties zijn in de Regeling verwerkt. De vakbonden ondersteunen de Regeling van NS.

4. De Commissie pleit voor een tegemoetkomingsregeling die eenvoudig en praktisch uitvoerbaar is. Tevens adviseert zij aandacht te schenken aan de gewenste nazorg van de gedupeerde medewerkers en hun nabestaanden.

Toelichting NS:

NS heeft een regeling beschikbaar gesteld voor collega's en oud-collega's die ziek zijn geworden door werken met chroom-6. Zij kunnen een aanvraag doen voor deze regeling bij NS Insurance via een aanvraagformulier www.chroom6ns.nl. Ook nabestaanden kunnen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming onder de Regeling. Met vragen over de Regeling kunnen zij terecht bij het onafhankelijke informatiepunt chroom-6. Bovendien kunnen (oud) collega's die in hun functie bij NS volgens het onderzoek van RIVM 'waarschijnlijk' of 'mogelijk' zijn blootgesteld aan chroom-6 en zich hierover zorgen maken in aanmerking komen voor een gesprek met een arbeidshygiënist over het individuele risico op blootstelling aan chroom-6 en indien zij psychische klachten daardoor ondervinden, psychologische hulp.

NS wil het aanvragen van de regeling zo eenvoudig mogelijk maken. De regeling is een juridisch document en kan ingewikkeld zijn om te lezen. Daarom hebben we op www.chroom6ns.nl een keuzehulp opgenomen met vragen. Op basis van de antwoorden op die vragen weten betrokkenen of ze waarschijnlijk wel of waarschijnlijk niet in aanmerking komen voor de regeling.

Naast de regeling die NS heeft ingesteld biedt NS ook de mogelijkheid om medisch onderzoek door IKA Ned te laten verrichten, over de vraag of gezondheidsklachten mogelijk verband kunnen houden met chroom-6 blootstelling.

5. Ook vóór 1970 heeft blootstelling aan chroom-6 kunnen plaatsvinden. Het lijkt de Commissie gewenst om bij de uitvoering van de compensatieregeling rekening te houden met oudere (oud-) medewerkers met aandoening(en) die door chroom-6 blootstelling kan/kunnen worden veroorzaakt en waarbij aannemelijk kan worden gemaakt en/of niet uit te sluiten valt, dat zij in de periode voor 1970 zijn blootgesteld geweest aan chroom-6.

Toelichting NS: Hoewel het RIVM naar de periode vóór 1970 geen onderzoek heeft verricht en de Regeling ziet op blootstelling in de periode 1970 – 2020 wordt in voorkomende gevallen onderzocht of het redelijk is de Regeling geheel of gedeeltelijk toe te passen. NS zal zich bij de uitvoering ruimhartig opstellen.

6. De Commissie constateert dat aandacht voor veilig werken in het algemeen en in het bijzonder voor de risico's die beroepsmatige blootstelling aan schadelijke stoffen voor de gezondheid teweeg kan brengen, in de jaren na 2000 en vooral sinds het breder bekend worden van de chroom-6 problematiek in 2015, bij NS sterk is toegenomen. In haar advies aan NS noemt de Onafhankelijke Commissie hierbij een aantal voorbeelden. Deze aanscherpingen van het preventiebeleid en overige aspecten van de arbozorg hadden - aldus de commissie - tot gevolg dat het aantal functies met een mogelijke tot waarschijnlijke blootstelling aan chroom-6 in de tijd - en met name na 2000 - sterk is teruggelopen. De Onafhankelijke Commissie concludeert dat arbeidsomstandigheden bij NedTrain in de hiernavolgende periode tot heden duidelijk zijn verbeterd.

Toelichting NS:

Sinds het bekend worden van chroom-6 bij NS in 2015 heeft NS verschillende maatregelen getroffen om veilig te kunnen werken met chroom-6. Ook heeft NS bepaalde werkzaamheden stopgezet totdat deze weer volledig veilig konden worden uitgevoerd. Sinds 2015 heeft NS haar werkwijze op diverse wijzen getoetst en metingen naar chroom-6 verricht, zowel door intern als extern onderzoek. Ook ruim voor 2015 werden veiligheidsmaatregelen bij onderhoudswerkzaamheden, waarbij stof kon vrijkomen, steeds verder aangescherpt.

Recent, in 2022, heeft NS extra onderzoek laten doen naar de manier waarop we met chroom-6 werken. Dat onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Caesar Consult. Uit de resultaten blijkt dat blootstelling aan chroom-6 op dit moment verwaarloosbaar tot laag is. Collega's worden volgens de onderzoekers voldoende beschermd door de manier waarop we nu werken. Zo zijn er bijvoorbeeld aparte ruimtes voor werkzaamheden als lassen, schuren en slijpen, zijn werkplaatsen voorzien van goede afzuiging, worden persoonlijke hulp- en beschermingsmiddelen beschikbaar gesteld én wordt toegezien op het gebruik van deze middelen en worden collega's regelmatig getraind en voorgelicht.

7. De Onafhankelijke Commissie noemt daarnaast een aantal aandachtspunten en doet aanbevelingen ten aanzien van (aanscherping van) arbozorg:

Bij nog altijd een substantieel percentage van 30% van de onderzochte functies wordt een mogelijke blootstelling aan chroom-6 niet geheel voorkomen. Het streven van NedTrain moet naar het oordeel van de Commissie zijn om het aantal functies met een mogelijke blootstelling aan chroom-6 tot nul te reduceren.

Met nadruk pleit de Commissie tevens voor een verdere verbreding van de aanpak naar alle schadelijke stoffen met de arbeidshygiënische strategie als uitgangspunt. Niet alleen blootstelling aan chroom-6 maar blootstelling aan alle schadelijke stoffen zou zoveel mogelijk moeten worden teruggedrongen opdat gezondheidsrisico's als gevolg van beroepsmatige blootstelling aan dergelijke stoffen in brede zin tot het verleden zullen gaan behoren. Teneinde deze geadviseerde verbreding te realiseren heeft NS in 2016 het programma gevaarlijke stoffen ingericht. De Commissie adviseert met nadruk om de effectiviteit van dit programma in de tijd zorgvuldig te blijven monitoren en meer dan in het verleden de voortgang - als onderdeel van het arbobeleid - tot onderwerp van gestructureerd overleg tussen werkgever en ondernemingsraad te verheffen.

Toelichting NS:

NS streeft naar het zoveel mogelijk reduceren van de aanwezigheid van chroom-6 in het onderhouds- en revisieproces. Sinds 2000 is mogelijke blootstelling aan chroom-6 sterk afgenomen. Dit komt mede doordat bij inkoop de eis wordt gesteld dat producten en treinen chroom-6 vrij zijn. Indien er toch met schadelijke stoffen gewerkt moet worden, zorgt NS voor aangescherpte beschermende maatregelen op de werkvloer, persoonlijke hulpmiddelen en voldoende training en voorlichting voor de medewerkers, conform de arbeidshygiënische strategie.

Verder heeft NS beleid opgesteld en geïmplementeerd om schadelijke effecten voor mens en milieu bij het werken met gevaarlijke stoffen te voorkomen en blootstelling aan gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk te voorkomen, zodat dit in de huidige situatie, maar ook in de toekomst geborgd is.

8. Het RIVM merkt op dat er geen aanwijzingen zijn gevonden van onderzoek door de NLA, voorheen de Arbeidsinspectie-SZW, naar chroom-6 of het geven van aanwijzingen daartoe. Deze constatering baart zorg en roept de vraag op hoe dit kan.

Toelichting NS:

Bij de ontdekking van chroom-6 door NS in 2015 heeft NS de Arbeidsinspectie SZW (huidige naam: NLA) geïnformeerd. De NLA heeft daarop in Haarlem een inspectietraject doorlopen (periode augustus 2015/maart 2016) en een meerdaagse audit gedaan naar gevaarlijke stoffen in het algemeen bij NS. Er zijn geen aanvullende aanwijzingen uit deze audit naar voren gekomen. De resultaten van het RIVM onderzoek zullen eveneens proactief worden besproken met de NLA.

9. Ook uit dit onderzoek, net als uit eerdere onderzoeken naar chroom-6 bij andere organisaties, blijkt het belang van een goede naleving van de wettelijke verplichtingen door het bedrijfsleven, die naar de mening van de Commissie gebaat is met een adequaat handhavingsbeleid door het NLA. Een rol die (ook) naar de mening van de Commissie overigens versterking behoeft.

Toelichting NS:

Deze aanbeveling is breder dan (alleen) NS. Vanuit haar rol als grote werkgever in Nederland en haar maatschappelijke verantwoordelijkheid, voert NS met de NLA een voortdurende en open dialoog. Hierbij informeert NS over relevante gebeurtenissen en ontwikkelingen, zo ook bij de ontdekking van chroom-6 bij NS in 2015. NS kiest hiervoor om zo te borgen dat NS op een zorgvuldige wijze omgaat met de veiligheid van haar medewerkers.

10. Volgens de Onafhankelijke Commissie had NS eerder grip kunnen krijgen op de problematiek door betere voorlichting en instructie; met een zorgvuldige registratie van blootgestelde werknemers; met RI&E's waarin plannen van aanpak waren opgesteld en een goed georganiseerd toezicht waarin het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen en het nemen van preventieve maatregelen als onderdeel van het te voeren arbobeleid.

Toelichting NS:

Registratie is in het verleden inderdaad niet altijd voldoende zorgvuldig gedaan. NS heeft daarom verschillende maatregelen getroffen rondom werken met gevaarlijke stoffen. Naar aanleiding van de chroom-6 problematiek is NS een programma Gevaarlijke Stoffen gestart, waarin zij in meer brede zin (breder dan alleen chroom-6) haar werkwijze rondom gevaarlijke stoffen tegen het licht heeft gehouden en waar nodig heeft aangescherpt. De maatregelen uit dit programma zijn inmiddels geïmplementeerd. Via de arbobeleidscyclus die NS hanteert worden deze maatregelen regelmatig getoetst en geëvalueerd. Op deze wijze houdt NS zoveel als mogelijk grip op de risico's van werken met gevaarlijke stoffen en borgt zij de veiligheid van collega's.

11. De Commissie wijst in dit verband op de zogenaamde Werkwijzer Arbobeleidscyclus Gevaarlijke Stoffen, ontwikkeld door TNO mede naar aanleiding van recente incidenten rondom gevaarlijke stoffen: de Commissie beveelt NS ten zeerste aan deze Werkwijzer actief te gaan gebruiken in het uitvoeren van arbeidsomstandigheden beleid. Zie hiervoor de link:

<https://www.ser.nl/nl/actueel/Nieuws/werkwijzer-gevaarlijke-stoffen>

Toelichting NS:

NS past de Werkwijzer Arbobeleidscyclus Gevaarlijke Stoffen toe. Deze cyclus houdt kort in: willen, weten, wegen, werken, waken met betrekking tot gevaarlijke stoffen. NS werkt sinds 2010 op basis van het arbobeleid expliciet volgens de begrippen. Zo hebben we een arbobeleid dat wordt uitgevoerd (= willen). Wij voeren RI&E's en TRA's (TaakRisicoAnalyses) uit. Op het gebied van gevaarlijke stoffen hebben we een landelijke specifieke RI&E en op de locaties worden de RI&E's verder uitgevoerd (= weten). Fine and Kiney wordt gebruikt bij de beoordeling van de bevindingen tijdens de RI&E's maar ook bij de TRA's (= wegen). De maatregelen uit de RI&E's worden vastgelegd in een centraal monitoringssysteem MvM (MijnVeiligheidsMeldingen) en deze acties worden uitgevoerd (= werken). Tenslotte voeren we controle uit op de afgeronde acties en houden we toezicht op het werk. De acties worden bewaakt door de HSE adviseurs (= waken).